

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

*Akademien för hälsa, vård och välfärd
Avdelningen för psykologi*

Att bedöma en kvinnas personlighet

Påverkar skillnader i yttre attribut bedömningen?

Josefin Friberg och Lisa Nilsson

C-uppsats i psykologi, HT 2019
Kurskod: PSA122
Handledare: Eric Hansen
Examinator: Jacek Hochwälder

Att bedöma en kvinnas personlighet Påverkar skillnader i yttre attribut bedömningen?

Josefin Friberg och Lisa Nilsson

Yttre attribut har i flertalet studier visat ha betydelse för bedömningen av andra, såsom smink och klädsel. Det har även visats vara möjligt att bedöma en annan person som man inte ens träffat personligen utifrån exempelvis skor och personliga utrymmen. 134 deltagare varav 105 kvinnor skattade med hjälp av en enkät en annan kvinnas egenskaper utifrån endast en bild. För att få svar på frågeställningen "Påverkar smink och ålder bedömningen av en annan kvinnas egenskaper och personlighet?" bestod enkäten bland annat av big-five egenskaps-par och kvinnliga stereotypsegenskaper. Analysen resulterade i att en sminkad kvinna bedöms vara mer feminin än utan smink samt att smink påverkar hur man bedömer en kvinnas ålder. Det framgick även ett fåtal signifikanta effekter av ålder men inga signifikanta effekter av smink vid personlighetsbedömningar. Åldern spelar alltså en större roll än smink när en annan kvinnas personlighetsegenskaper bedöms utifrån en bild.

Keywords: makeup, big-five, stereotype, communal, feminine

Inledning

När man möter en person för första gången kan stereotyper aktiveras genom ledtrådar utifrån bedömning av en persons utseende. Detta kan exempelvis underlätta för hur man ska bemöta den personen, men stämmer denna bedömning (Mast & Hall, 2004; Snyder, Tanke, & Berscheid, 1977)? Att bedöma en annan persons egenskaper utifrån yttre attribut eller personliga tillhörigheter låter kanske som en utmaning. Dock har resultatet av en annan persons skattning många gånger stämt överens med andras skattning eller den observerade personens egen skattning av/om sig själv. Kan det tyda på att man genom att inreda sitt hem eller kontor på ett visst sätt, genom att använda en viss sorts skor eller sminka sig på ett speciellt sätt, påverkar hur andra bedömer ens personlighet?

Att bedöma en annans personlighet

Personlighet hos en person kan bedömas utifrån olika personlighetstest. Många olika mätinstrument med tanken att mäta personlighet är strukturerade utifrån de fem grundläggande personlighetsdragen som är extrovert, känslomässig instabilitet, öppenhet, vänlighet och samvetsgrannhet (Goldberg, 1990). Flertalet nedan beskrivna studier har genom olika undersökningar testat hur väl man kan bedöma en okänd persons personlighet. Detta görs ofta genom bedömning utifrån de fem personlighetsdragen genom att exempelvis bedöma denna person utifrån till exempel dennes skor, kontor eller lägenhet.

Gillath, Bahns, Ge och Crandall (2012) undersökte hur man kan bedöma någon utifrån en persons skor. Deltagarna fick bedöma egenskaper hos en okänd person utifrån endast en bild på dennes skor som den ofta bär. Utifrån att se en okänd persons skor kan en bedömare få en ledtråd till vad skoägarens har för personlighet. De använde tre olika datakällor som var (1)

skoägarens självrepresentation angående deras personlighet, anknytningsstil och demografisk information (2) uppfattningar om skoägare baserat på skoegenskaper av oberoende domare, och (3) egenskaper hos skor. För att bedöma personlighetsegenskaper så använde de sig av de fem stora personlighetsdragen (big-five). De jämförde sedan skoägarens självrepresentation och bedömarens uppfattning och det resulterade i full överensstämmelse när de gällde skoägarens kön, hög överensstämmelse i anknytningsstil och politiska övertygelser samt alla big five förutom känslomässig instabilitet. Studien visade att skor kan ses som en unik informationskälla som möjliggör en hög nivå av överensstämmelse bland observatörers bedömningar av skoägarens egenskaper. Studiens slutsats var att människor drar slutsatser om andra med hjälp av bland annat skor. Skoägare bär skor som presenterar en offentlig bild av dem själva och det är även den bilden som observatören tenderar att plocka upp. Det är dock inte alltid att den stämmer. Om skoägarens syfte är att ge en korrekt offentlig bild så kan skor vara en pålitlig källa för att få information om bland annat ägarens personlighet.

Gosling, Ko, Mannarelli och Morris (2002) undersökte om deltagare kunde bedöma kön, nationalitet och personlighet hos en person utifrån att undersöka dennes personliga kontor eller bostad. Deltagarna fick göra bedömningar självständigt genom att skatta personligheten hos den som kontoret eller bostaden tillhörde med hjälp av de fem stora personlighetsdragen och dess tillhörande egenskaper. Detta jämfördes sedan med de andra deltagarnas skattningar samt självskattning av den som utrymmet tillhörde. Studiens resultat stödde forskarnas förutsägelse utifrån tidigare forskning som var att deltagarna skulle vara eniga om vilka personligheter som kontoren eller bostaden speglade. En observatör som under en kort tid undersökt en annan persons kontors eller boendemiljö kom att bilda intryck som stämde överens med andra observatörers intryck. Bedömningarna stämde även överens med ägarens egen självskattning. Personliga miljöer kan ge fler ledtrådar för vissa av de fem personlighetsegenskaperna där öppenhet bedömdes mest och vänlighet bedömdes minst. Detta ger ett starkt stöd för att mycket kan läras om personer genom deras personliga utrymmen.

Att bedöma personligheten hos en okänd person

När okända personers personlighet har bedömts så har det visat på en överensstämmelse sinsemellan deltagarna och självskattningen hos den som bedöms. Albright, Kenny och Malloy (1988) utförde en studie med syftet att mäta uppfattningar om potentiellt viktiga utseende faktorer som avgör vid en personlighetsbedömning. Deltagare delades in i grupper där gruppdeltagarna var obekanta med varandra. Deltagarna fick bedöma de andra obekanta gruppmedlemmarna utifrån olika personlighetsfaktorer enligt big five modellen samt fysiska utseende dimensioner som ex fysisk attraktivitet, snygghet i klädstil och ålder. Trots att det inte förväntades finnas någon överensstämmelse i personlighetsbedömningar av individer som är obekanta med varandra så överensstämde deltagarnas bedömningar. De kom även fram till att kvinnor sågs som mer samvetsgranna än män när de jämförde könen.

En liknande studie gjord av Watson (1989) genomfördes under flera olika sessioner där deltagarna fick bilda olika grupper av samma kön där deltagarna sedan fick betygsätta sig själv och de andra i gruppen genom ett formulär med olika egenskaper som var kopplade till de fem stora personlighetsfaktorerna. Innan skattningen började så fick varje person i gruppen endast presentera sig och deltagarna fick betygsätta dem som de aldrig hade träffat tidigare. Syftet var att försökspersonerna skulle vara minimalt bekanta med dem som de betygsatte. Studien resulterade i att det fanns en överensstämmelse i deltagarnas betyg av andra när det gällde extrovert och samvetsgrannhet. Blandad överensstämmelse i öppenhet. Inga bevis på överensstämmelse för vänlighet och känslomässig instabilitet. Studiens resultat har

sammanfattningsvis visat att deltagarnas skattning överensstämmer med målpersonens egen självskattning.

Borkenau och Liebler (1993) beskrev resultat från flera olika studier som har visat att självrapporter överensstämmer väldigt bra med bedömning av främlingar när det gäller just extraversion och samvetsgrannhet, precis som resultatet visade i föregående studie. Detta ville de titta närmre på och gjorde därför en undersökning. I undersökningen ingick 100 deltagare som var uppdelade i par med någon de känner, där de filmades individuellt under läsning av en text. Därefter fick deltagarna själva ge självrapporterade svar om deras personlighet och intelligens, och även ge betyg på dessa frågor om sin partner. Sex oberoende domare som aldrig sett dessa personer innan granskade videoklippen; hälften av dem betygsatte deras personlighet och intelligens efter att ha sett videon med ljudet på medan den andra hälften fick göra samma sak men se videon med ljudet avstängt. Mätinstrumenten var baserade på femfaktormodellen för personlighet. Resultatet av denna studie visade, precis som den ovan nämnda studien, att främlingars betyg på extraversion, intelligens och samvetsgrannhet stämde bra överens med både de självskattade betygen och betyg från bekanta. Detta tyder alltså på att betyg från främlingar tenderar att vara ganska korrekta, åtminstone vad de gäller just dessa egenskaper (se även Balsis, Cooper, & Oltmanns, 2015; Connelly, & Hülshager, 2012; König, Thommen, Wittwer, & Kleinmann, 2017).

Stereotypers inverkan vid bedömning

Stereotyper är en informationsform som lagras i ett vilande tillstånd i minnet tills de aktiveras för användning; en aktivering som sker automatiskt och är en oundviklig konsekvens när man exponeras för ett stereotyp objekt (Gilbert & Hixon, 1991). Stereotyping kan ses som en primär funktion för att förenkla den sociala världens komplexitet för att möjliggöra en effektiv bearbetning av sociala kategoriseringar. De sociala kategoriseringarna som sker vid stereotyping kan beskrivas som en generalisering av egenskaper, där man tillskriver samma egenskaper till en grupp alla medlemmar oberoende av gruppens verkliga variation (Zarieczna, von Hecker, Proulx & Haddock, 2019). Flertalet studier ger exempel på hur yttre attribut påverkar hur man blir bedömd och uppfattad av andra. Observatörer förlitar sig på stereotyper för att bilda ett intryck där exempelvis män bedöms mindre vänliga men mer känslomässigt stabila än kvinnor (Gosling et al., 2002).

Eagly och Wood (2012) förklarade i sin Social role theory att den kvinnliga stereotypen i sociala sammanhang anses ha egenskaper som stödjande, samarbetsvillig, lyhörd, coachande, känslösam, empatisk och relationsinriktad (communal). Den manliga stereotypen anses i sociala sammanhang ha egenskaper som självständig, tydlig, drivande, självsäker, dominant och prestationsinriktad (agentic). Man drar alltså slutsatser om dessa egenskaper hos manliga och kvinnliga individer när man observerar deras beteende.

Stereotypen för en fysiskt attraktiv person är att den bland annat är mer varm, lyhörd, känslig, snäll, sällskaplig än en person med mindre fysisk attraktivitet (Snyder, Tanke, & Berscheid, 1977). Goldman och Lewis (1977) undersökte hur sanningsenlig stereotypen för fysisk attraktivitet verkligen är. Deltagarna deltog i tre olika samtal var med en partner av motsatt kön. Därefter bedömde de dem som de pratat med utifrån social skicklighet, ångest, smak samt ange önskemål för framtida interaktion, och utvärderades sedan därefter för fysisk attraktivitet av tre oberoende observatörer. Det visade sig att de som betraktades som mer attraktiva också var mer socialt skickliga jämfört med de som ansågs som mindre attraktiva. Detta visar hur människor är benägna att koppla ihop attraktivitet och fysiskt utseende till inre egenskaper. Samtidigt så visar forskning på att stereotyper ofta är felaktiga och kanske det inte stämmer in på alla personer. Ändå så används stereotyper till en förutsägelse om hur en persons personlighet är

och dess framtida beteende men även till en grund för hur man bemöter en person. Detta kan i sin tur generera i att den personen också betar sig på de sättet som de felaktiga förutsägelseerna eftersom ett beteende kan vara en reflektion av hur man blivit behandlad. Även om stereotyper och sociala uppfattningar är viktiga så påverkar de också den sociala interaktionen (Snyder et al., 1977).

Forsythe, Drake, och Cox (1985) visade att de kläder man väljer att bära till en anställningsintervju har en stor påverkan på om man blir anställd eller inte. De undersökte hur olika klädstilar på kvinnor påverkade detta. Slutsatsen var att ju mer maskulint klädda kvinnorna var, desto större chans hade de att bli erbjudna en tjänst.

Mast och Hall (2004) tog reda på hur man utifrån foton kan bedöma vilken jobbstatus personerna har. Deltagarna fick utifrån fotografier bedöma statusskillnaden mellan två personer eller bedöma status för båda personerna på fotografier. Studiens resultat visar att utseende och beteendemässiga signaler var viktiga vid en bedömning om vilken status en person har. De förklarar det som att status är något som man troligtvis använder som en viktig dimension av sociala interaktioner redan tidigt i livet. Resultaten visade också att de som gör en bedömning förlitar sig på signaler olika beroende på om den man bedömer är en kvinna eller man. Hög status hos en kvinna var beteendemässiga signaler som exempelvis att personen lutar huvudet nedåt och har sänkta ögonbryn. Hög status hos en man bedömdes mer utifrån utseende signaler som formell klädsel och ålder. Resultatet kan förklaras till att en person vet vilka ledtrådar man ska lita på när man bedömer en persons status, bedömare använder sig alltså av stereotyper. Genom att bedöma människors status så underlättar det den effektiva kommunikationen och ger en smidig social interaktion exempel att man snabbt kan hitta den som man behöver prata med och rikta en begäran till.

Sminkets inverkan vid bedömning

Richetin, Croizet och Huguet (2004) genomförde en implicita attityder test (IAT) studie med syftet att mäta inställningen till smink på en implicit (underförstådd) nivå för att få reda på om smink är förknippat med trevligare ord eller obehagliga ord, positiva eller negativa personlighetsdrag och hög eller låg status på yrken. Samtliga deltagare fick genomföra ett test som var uppdelat i fem steg för att mäta reaktionstiden som det tog för deltagarna att skatta egenskaper som hade med de olika dimensionerna att göra. Deltagare svarade snabbare på kombinerade uppgifter som syftade till att identifiera närvaron av smink associerat till högstatusyrken samt positiva personlighetsdrag. Studien resulterade sammantaget i att inställningen till smink är positiv. Att smink är associerad med yrken med en hög status, mer positiva personegenskaper och den allmänna slutsatsen var att smink automatiskt associeras mer med positiva än med negativa attribut.

Russell et al. (2019) undersökte om smink fick en kvinna att se yngre ut genom experiment där deltagarna fick uppskatta åldern på olika ansikten från fotografier av samma målkvinna med och utan smink. Kvinnorna på fotografierna var i 20, 30, 40 och 50 års åldern. De förutspådde att kvinnor skulle bedömas se yngre ut med smink än utan smink. Resultatet visade att det endast gällde kvinnorna i 40 och 50 års åldern. Kvinnorna som var i 30 års åldern bedömdes inte se annorlunda ut i ålder oavsett smink eller inte. Kvinnorna i 20 års åldern bedömdes se äldre ut med smink. Detta oväntade resultat förklarade de med tanken att unga kvinnor med smink ser mer attraktiva ut. En möjlig förklaring kunde också vara att yngre kvinnor med smink ser äldre ut utifrån iden att perceptuella och kognitiva föreningar mellan smink och vuxen ålder. De testade resultatet i en ytterligare studie som indikerade på att båda deras förklaringar stämde. Deras generella resultat föreslår att smink påverkar bärarens uppfattningar inte bara genom att

förändra den visuella stimulansen i ansiktet utan även att aktivera sociala normer, stereotyper och attityder.

Jones, Porcheron och Russell (2018) beskrev att en allmän uppfattning om smink är att det gör att ansiktet upplevs som mer attraktivt. En del i detta är att ansiktsdragen verkar större när man bär smink. De undersökte detta genom att använda sig av noggrant kontrollerade fotografier på kvinnor med och utan smink och ett fotografi med ett genomsnittligt referensansikte att jämföra bilderna mot. Deltagarna jämförde storleken på specifika drag i ansiktet på bilden med eller utan smink kontra bilden med ansiktet som användes som ett referensansikte, dessa drag var ögonbryn, näsa, ögon och mun. Detta gjordes både med bilder där de på bilden själva hade sminkat sig, samt bilder där en professionell makeupartist hade sminkat dem. Resultatet av detta var att ögon samt ögonbryn upplevdes större med smink än utan, men vad det gällde läpparna fanns det ingen skillnad kopplad till smink. I den del där en professionell makeupartist hade applicerat sminket upplevdes näsan vara mindre med smink än utan, men denna skillnad fanns inte när de själva hade sminkat sig. Drag som hög ansiktskontrast, stora ögon och läppar är kopplat till både ålder och kön, att ha stora ögon och läppar upplevs både som ungdomligt och feminint, ökad ansiktskontrast upplevs som kvinnligt och gör också att man upplevs se yngre ut. Smink kan alltså ändra utseendet genom att ändra storlek på ansiktsdrag. Ansiktsdrag är relaterade till både kön och ålder och smink kan därmed påverka hur man upplevs av andra.

Syfte och frågeställning

Ovan beskrivna studier kring smink har koncentrerat sig på om det förknippas med yttre attribut som att exempelvis en kvinna kan se yngre eller äldre ut med smink, eller om smink kan förknippas med status på yrke, trevliga eller otrevliga ord, positiva eller negativa personegenskaper (Richetin et al., 2004; Russell et al., 2019). Medan andra ovan beskrivna studier har testat hur korrekt man bedömer en annans personlighet utifrån endast ett foto eller minimal interaktion, utifrån en persons skor eller ens personliga utrymmen (Gillath et al., 2012; Gosling et al., 2002). Detta är något som författarna till denna studie vill kombinera och undersöka, då en person kan framställa sig på olika sätt. Exempelvis kan en och samma kvinnas utseende skilja sig åt beroende på om den har smink eller inte. Bidrar det också till en skillnad av hur en annan person ser på en? I detta fanns ett intresse att med hjälp av olika bilder undersöka om smink och ålder hade någon inverkan på hur man bedömer en annan kvinna utifrån endast en bild med frågeställningen: Påverkar smink och ålder bedömningen av en annan kvinnas egenskaper och personlighet? Följande hypoteser testades:

H₁: Skattningen av kvinnan på bilden skiljer sig beroende på om det är en yngre eller äldre kvinna på bilden vid skattning baserad på big five samt kvinnliga stereotypsegenskaper.

H₂: Skattningen av kvinnan på bilden skiljer sig beroende på om kvinnan på bilden har smink eller inte vid skattning baserad på big five samt kvinnliga stereotypsegenskaper.

H₃: Det finns en interaktion med avseende på kvinnan på bildens ålder och om den har smink eller inte vid skattning baserad på big five samt kvinnliga stereotypsegenskaper.

H₄: En kvinna med smink bedöms vara mer feminin än en kvinna utan smink.

H₅: En yngre kvinna bedöms vara äldre med smink än utan och en äldre kvinna bedöms vara yngre med smink än utan.

Metod

Deltagare

Ett tillgänglighetsurval användes för insamlingen av data. Av de 134 deltagarna som valde att delta i studien genom att svara på enkäten var 29 (22%) män och 105 (78%) kvinnor i åldrarna mellan 19 - 66 år ($M = 30.40$ år, $SD = 9.57$ år). De kvinnliga deltagarna hade en medelålder på 29.59 år, ($SD = 9.37$) och de manliga deltagarna hade en medelålder på 33.31 år, ($SD = 9.88$). Ingen ersättning till deltagarna utgick. Det var totalt 135 enkäter som delades ut och av dem samlades 134 enkäter in, vilket ger ett (1) externt bortfall då den enkäten inte hann komma in innan datainsamlingen avslutades. Enkäterna delades ut till personer som befann sig på en högskola i Mellansverige under olika tidpunkter, på olika arbetsplatser samt till personer i författarnas bekantskapskrets.

Design och material

En 2 x 2 design med Ålder (yngre, äldre) x Smink (ej smink, smink) användes. Som kontrollåtgärd användes två yngre och två äldre kvinnor för att kunna undvika resultat beroende på egendomliga egenskaper hos en viss kvinna som i analysen döptes till *yngre/äldre kvinna 1* och *yngre/äldre kvinna 2*. Bilderna som användes kom från en makeup-artists instagram som författarna fått godkännande att använda. De bilder som ansågs ha mest liknande ansiktsuttryck på före och efter bilderna valdes för att så mycket som möjligt kunna kontrollera eventuella andra effekter.

Materialet bestod av en enkät som skapades i åtta olika versioner där endast bilden på kvinnan i enkäten skilde sig åt. Det var fyra olika kvinnor som alla återfanns i två olika versioner, med och utan smink. Enkäten innehöll inledningsvis två demografiska variabler där deltagarens kön (man, kvinna, annat/vill ej ange) och ålder (i år) efterfrågades samt 39 frågor indelade i två delar med olika index där deltagaren skattade egenskaper hos en kvinnan som de fick se en bild på.

Big Five Inventory. Den första delen innehöll frågor som var från ett svensköversatt skattningsskattinstrument baserat på Big Five Inventory (Hochwälder, 2006), med de fem stora personlighetsdimensionerna som är extrovert, känslomässig instabilitet, öppenhet, vänlighet och samvetsgrannhet. Dess tillhörande egenskaper är bland annat utåtriktad för extrovert, avslappnad för känslomässig instabilitet, konstnärlig för öppenhet, förlåtande för vänlighet och arbetsam för samvetsgrann. Instrumentet bestod av 30 egenskapspar där man i en nio-gradig skattningsskala skulle skatta hur väl man uppfattade att någon av egenskaperna i egenskapsparen stämde in på sig själv, men i denna studie användes de till att skatta hur väl man uppfattar att egenskaperna stämmer in på kvinnan på bilden. Skattningsskalan gick från 1 (*den vänstra egenskapen stämmer precis*) till 9 (*den högra egenskapen stämmer precis*), värdet 5 som låg i mitten av egenskapsparen angav "varken eller". Utifrån de fem olika personlighetsdimensionerna skapades fem olika index på sex items var, för var och en av personlighetsdimensionerna. För att testa reliabiliteten på dessa index beräknades Cronbachs alfa på varje index, vilket gav extrovert (Cronbachs alfa = .868), känslomässig instabilitets egenskaper (Cronbachs alfa = .860), öppenhet (Cronbachs alfa = .770) vänlighet (Cronbachs alfa = .860) och samvetsgrannhet (Cronbachs alfa = .884).

Kvinnliga stereotypsegenskaper. Den andra delen av enkäten innehöll först en fråga om vilken ålder deltagaren bedömde att kvinnan på bilden hade. De efterföljande frågorna var begrepp baserade på kvinnliga stereotypsegenskaper och dessa egenskaper är stödjande, samarbetsvillig, lyhörd, coachande, känslösam, empatisk och relationsinriktad (Eagly & Wood, 2012). I denna del av enkäten återfanns också en fråga om hur feminin deltagaren ansåg att kvinnan på bilden var. Skattningen skedde i en nio-gradig skala där 1 var (*Stämmer inte alls*), 5 (*varken eller*) och 9 (*stämmer väldigt bra*). Utifrån de sju kvinnliga stereotypsegenskaperna skapades ett index (Cronbachs alfa = .890).

Procedur

Innan datainsamlingen påbörjades gjordes en pilotundersökning där två personer ingick, detta gjordes dels för att se om enkäten var utformad på ett begripligt sätt men också för att veta hur lång tid det tog att besvara enkäten för att i missivbrevet kunna informera om detta. De olika enkäterna sorterades med block randomisering med hjälp av ett webbaserat verktyg (www.randomizer.org). Deltagarna informerades i missivbrevet om studiens syfte, att det var frivilligt att delta i studien, att de när som helst fick avbryta sin medverkan och att ingen obehörig kommer kunna ta del av materialet. De fick även information om att materialet som samlades in endast skulle komma att användas till forsknings ändamål (Vetenskapsrådet, 2017). Efter att deltagaren hade svarat på enkäten fick de information om studiens fulla syfte och vart bilderna kom ifrån genom ett informationsblad som delades ut när enkäten samlades in. Datainsamlingen varade i tio dagar.

Statistisk databearbetning

Med hjälp av ett statistiskt dataprogram så bearbetades det insamlade materialet. De frågor som saknade ett skattat värde ersattes med ett medelvärde för den frågan baserat på de andra svaren på den aktuella versionen av enkäten. För att testa studiens hypoteser genomfördes en serie 2 Smink (ej smink/smink) x 2 Ålder (yngre, äldre) variansanalyser för oberoende mätningar för samtliga index var för sig samt feminin-variabeln och åldersbedömnings-variabeln. För att säkerställa att eventuella signifikanta resultat inte var knutet till en viss kvinnas bild genomfördes först trevägsanalyser där bild (yngre/äldre kvinna 1, yngre/äldre kvinna 2) inkluderades. Trevägs variansanalysen för oberoende mätningar gjordes för att kontrollera om de fanns en skillnad mellan bilderna på de olika kvinnorna inom de olika ålderskategorierna. Gränsen för signifikans sattes till $p < .05$. Gränsen för tendens till signifikans sattes till $p < .10$.

Resultat

Manipulationskontroll

Ålderskontroll: För att kontrollera att de unga kvinnorna i bilderna uppfattades som yngre än de äldre kvinnorna genomfördes en trevägs variansanalys med skattade ålder på kvinna på bild som beroende variabel. Som förväntat uppfattades de yngre kvinnorna som signifikant yngre ($M = 28.62$, $SD = 4.40$) än de äldre ($M = 47.74$, $SD = 6.52$), $F(1, 126) = 481.94$, $p < .001$, $\eta^2 = .793$ vilket bekräftar att manipulering på ålder på kvinnorna lyckades.

Sminkkontroll: Det fanns ett flertal signifikanta effekter i denna analys därav de flesta inte hade väsentliga konsekvenser för tolkning av huvudanalysen. Det fanns en signifikant huvudeffekt av smink där kvinnorna uppfattades som yngre med smink ($M = 37.17$, $SD = 10.02$) än utan ($M = 38.88$, $SD = 12.02$), $F(1, 126) = 5.72$, $p = .018$, $\eta^2 = .043$.

Huvudsaklig dataanalys

För samtliga index presenteras medelvärden och standardavvikelser i Tabell 1.

Hypotes 1. Tvåvägs variansanalysen visade på två signifikanta huvudeffekter beroende på om det är en yngre eller äldre kvinna på bilden vid skattningen av personlighetsdimensionerna. En yngre kvinna ($M = 6.09$ $SD = 1.40$) ansågs ha mer öppenhets-egenskaper än en äldre kvinna ($M = 5.35$ $SD = 1.46$), $F(1, 130) = 9.01$, $p = .003$, $\eta^2 = .06$. En äldre kvinna ($M = 7.31$, $SD = 1.12$) ansågs ha mer samvetsgrannhets-egenskaper än en yngre kvinna ($M = 6.76$, $SD = 1.45$), $F(1, 130) = 6.03$, $p = .015$, $\eta^2 = .04$. Ålder hade inte någon signifikant huvudeffekt på de övriga personlighetsdimensionerna; extrovert $F(1, 130) = 0.14$, $p = .706$, känslomässig instabilitet kvinna $F(1, 130) = 0.12$, $p = .734$, vänlighet $F(1, 130) = 2.23$, $p = .138$ samt kvinnliga stereotypsegenskaper $F(1, 130) = 1.01$, $p = .318$.

Hypotes 2. Tvåvägsanalysen visade inte på någon signifikant huvudeffekt beroende på om kvinnan på bilden har smink eller inte på personlighetsdimensionerna extrovert $F(1, 130) = 1.76$, $p = .187$, känslomässig instabilitet $F(1, 130) = 0.04$, $p = .846$, vänlighet $F(1, 130) = 0.01$, $p = .969$, samvetsgrannhet $F(1, 130) = 1.02$, $p = .315$ samt kvinnliga stereotypsegenskaper $F(1, 130) = 0.85$, $p = .358$. Analysen visade på en tendens till signifikans vid skattning av öppenhetsegenskaper $F(1, 130) = 3.20$, $p = .076$.

Tabell 1

Medelvärden och standardavvikelser vid tvåvägs variansanalyser beroende på deltagarens skattning med avseende på om kvinnan på bilden är yngre/äldre och har smink/ej smink

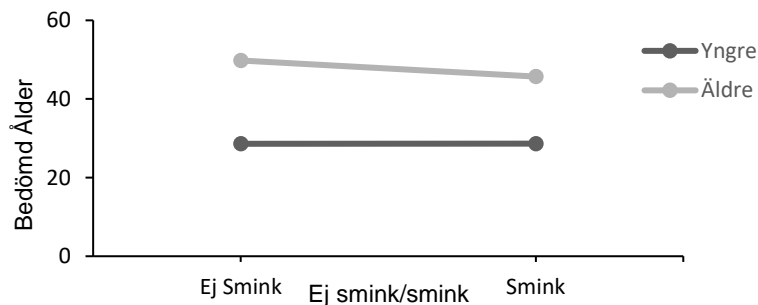
	Bildtyp					
	Yngre <i>M(SD)</i>	Äldre <i>M(SD)</i>	<i>F(1,130)</i>	Smink <i>M(SD)</i>	Ej Smink <i>M(SD)</i>	<i>F(1,130)</i>
<i>Extrovert:</i>	6.15(1.45)	6.26(1.69)	0.14	6.39(1.57)	6.03(1.56)	1.76
<i>Känslomässig instabilitet:</i>	5.90(1.66)	5.98(1.52)	0.15	5.91(1.67)	5.97(1.60)	0.04
<i>Öppenhet:</i>	6.08(1.40)	5.35(1.46)	9.01***	5.94(1.50)	5.51(1.42)	3.20*
<i>Vänlighet:</i>	5.96(1.54)	5.55(1.72)	2.23	5.76(1.81)	5.76(1.47)	0.01
<i>Samvetsgrann:</i>	6.76(1.45)	7.31(1.12)	6.03***	6.92(1.49)	7.14(1.13)	1.02
<i>Kvinnliga stereotypsegenskaper:</i>	6.23(1.45)	5.97(1.53)	1.01	6.22(1.55)	5.99(1.43)	0.85

Not. * $p < .10$, ** $p < .05$, *** $p < .01$. Egenskaperna skattades på en 9-gradig skala. Big five- egenskaperna skattades med hjälp av egenskappar. Från 1 (den vänstra egenskapen stämmer precis) till 9 (den högra egenskapen stämmer precis), värdet 5 som låg i mitten av egenskapsparen angav "varken eller". Kvinnliga stereotypsegenskaper skattades från 1 (Stämmer inte alls), 5 (varken eller) till 9 (stämmer väldigt bra).

Hypotes 3. Tvåvägsanalysen visade inte på någon signifikant Ålder x Smink interaktionseffekt på personlighetsdimensionerna extrovert $F(1, 130) = 1.36, p = .245$, öppenhet $F(1, 130) = 0.07, p = .790$, vänlighet $F(1, 130) = 0.46, p = .498$, samvetsgrannhet $F(1, 130) = 0.13, p = .715$ samt kvinnliga stereotypsegenskaper $F(1, 130) = 0.13, p = .715$. Analysen visade på en tendens till signifikans vid skattning av känslomässig instabilitet $F(1, 130) = 3.18, p = .076$.

Hypotes 4. Tvåvägs variansanalysen visade på en signifikant huvudeffekt när deltagarna skattade hur feminin kvinnan på bilden såg ut beroende på om den var sminkad eller ej $F(1, 130) = 9.64, p = .002, \eta^2 = .07$. En sminkad kvinna ($M = 7.23, SD = 1.91$) ansågs vara mer feminin än en osminkad kvinna ($M = 6.15, SD = 2.08$).

Hypotes 5. Tvåvägsanalysen visade på en signifikant Smink x Ålder interaktionseffekt $F(1, 130) = 4.89, p = .029, \eta^2 = .009$. En äldre kvinna bedöms se yngre ut med smink ($M = 45.70, SD = 6.34$) än utan smink ($M = 49.79, SD = 6.14$), $F(1, 130) = 7.10, p = .01, \eta^2 = .017$. Däremot visade inte analysen på någon signifikant effekt med avseende på om en yngre kvinna bedöms se äldre ut med smink än utan $F(1, 130) = 0.01, p = .973$ (se Figur 1).

Figur 1. Beskriver den signifikanta Smink x Ålder interaktionen för deltagarnas skattning av kvinnan på bildens ålder.

Diskussion

Variansanalyserna visade sammanfattningsvis att när deltagarna bedömde en annan kvinna utifrån personlighetsdimensionerna samt kvinnliga stereotypsegenskaperna så påverkade ålder delvis bedömningen då det fanns en signifikant skillnad vid skattning av öppenhets- och samvetsgrannhets egenskaper, smink påverkade inte bedömningen. Dock så visade analysen att smink påverkar hur feminin en kvinna bedöms vara samt att en äldre kvinna såg yngre ut med smink.

Resultatet visade att när de gäller de index som baseras på de fem stora personlighetsdimensionerna och kvinnliga stereotypsegenskaperna gav studiens hypotes 1 delvis stöd eftersom de fanns signifikanta effekter mellan en yngre och en äldre kvinna när deltagarna skattade egenskaperna som tillhör öppenhet och samvetsgrannhet. En yngre kvinna ansågs vara mer öppen än en äldre kvinna. En äldre kvinna ansågs vara mer samvetsgrann än en yngre kvinna. Dock fick hypotesen inte stöd när de gäller extrovert, känslomässig instabilitet, vänlighet och kvinnliga stereotypsegenskaper. När det gäller studiens hypotes 2 så visade resultatet inte på något signifikant stöd på samtliga index då det inte fanns några signifikanta effekter av smink. Även om denna studie inte har visat på någon signifikant effekt av smink på

hur man bedömer en annan kvinna utifrån olika egenskaper som innefattades i studiens index kan dock inte resultatet generaliseras eftersom nollhypotesen inte kan bevisas. Analysen visade även att det inte heller finns någon signifikant Ålder x Smink interaktions effekt på samtliga index, därmed fick inte heller hypotes 3 stöd. När det gäller hur feminin en kvinna bedöms att vara så visar resultatet av analysen att en kvinna ser mer feminin ut med smink än utan, därmed får hypotes 4 stöd. Detta kan anses vara ett väntat resultat eftersom smink är kopplat till den stereotypa kvinnligheten (Jones et al., 2018). Hypotes 5 fick delvis stöd då analysen resulterade i att smink inte påverkade hur gammal en yngre kvinna bedömdes att vara. Däremot så fanns det signifikanta skillnader när deltagarna bedömer en äldre kvinna med och utan smink, en äldre kvinna ser ut att vara yngre med smink än utan.

Studiens resultat ger delvis stöd åt Russell et al. (2019) studie då resultatet visade att båda de äldre kvinnorna skattades vara yngre när de hade smink jämfört mot när de inte hade det. Dock så visade resultatet i denna studie på att vid skattningen av en yngre kvinnas ålder så spelar smink ingen någon roll. Detta då det inte fanns några signifikanta effekter av smink vid skattningen av yngre kvinnors ålder. Detta skulle kunna tyda på att det är individbaserat huruvida man ser yngre eller äldre ut med smink. Just detta var en bidragande del till trevägs interaktionen. Om det endast skulle ha använts en bildversion på en yngre samt äldre kvinna skulle resultatet visa på att den yngre kvinnan antingen såg yngre eller äldre ut med smink beroende på vilken av bilderna som används.

Resultatet ger till viss del även stöd åt Jones et al. (2018) undersökning som visade att smink påverkade både hur gammal och feminin en kvinna bedömdes vara av andra. Att smink ändrar storlek på ansiktsdrag som är kopplade till både kön och ålder. Då resultatet i den nuvarande studien visade att de båda äldre kvinnorna bedömdes se yngre ut med smink och att alla fyra kvinnor uppfattades som mer feminina när de var sminkade. Samtidigt står denna studies resultat i motsats till det Richetin et al. (2004) studie visade, då smink inte hade någon signifikant effekt på skattningen gällande egenskaper och personlighetsdrag. Att ha smink gjorde varken att man bedömdes ha mer positiva eller negativa egenskaper eller personlighetsdrag.

Denna studie kan dock ge stöd till forskning som handlar om stereotyper. Att stereotyper används vid en bedömning av en annan person eftersom deltagarna endast bedömde en kvinna utifrån en bild och det kan tyda på att en aktivering av en stereotyp har skett. Exempelvis Goldman och Lewis (1977) studie bidrog till att attraktivitet och fysiskt utseende kan kopplas ihop till inre egenskaper. Eftersom deltagarna i vår studie faktiskt kopplade fysiskt utseende till inre egenskaper kan det antas att stereotyper används. Exempelvis när en äldre kvinna bedömdes se mer samvetsgrann ut och en yngre kvinna bedömdes vara mer öppen.

Även om de utförda testerna inte visade på någon signifikant huvudeffekt av smink på samtliga index så fanns det en tendens till signifikans ($p < .10$) vid skattningen av öppenhets-egenskaperna, de kvinnor som hade smink ansågs mer öppna än de utan smink. Det fanns även en tendens till en Ålder x Smink interaktionseffekt vid skattningen av känslomässig instabilitets-egenskaperna. När kvinnorna inte hade smink ansågs den yngre kvinnan som mer känslomässigt instabil än den äldre kvinnan. När de hade smink ansåg den äldre kvinnan vara mer känslomässigt instabil än den yngre kvinnan. Detta kan eventuellt tyda på att dessa egenskaper är lättare att koppla till yttre attribut.

Styrkor och svagheter med studien

Studien har styrkor som svagheter. En styrka med studien var användningen av ett Big five test, då det är ett väletablerat mätinstrument vilket ger studien en god reliabilitet. De höga Cronbachs alfa värden som de olika indexen fick stärker också studiens reliabilitet. Testet är i grunden

utformat för att skatta sig själv, men precis som i flertalet andra studier (Albright et al., 1988; Gillath et al., 2012; Watson, 1989) används det istället för att skatta en annan person. Det kan ses som en svaghet att testet i grund och botten inte är utformat för detta, men eftersom många forskare ändå använt testet i detta syfte bedömdes det genomförbart.

En annan möjlig brist med studien är att kvinnorna på bilderna inte har helt identiska ansiktsuttryck på bilderna med och utan smink. Olika kvinnor har även olika ansiktsuttryck. Det hade kunnat kontrolleras genom man istället för att ta två olika bilder exempelvis hade använt sig av ett redigeringsprogram för att kunna använda en och samma bild och endast redigera den ena för att få till ett sminkat utseende och/eller se yngre/äldre ut. I samband med denna studie bedömdes det dock inte finnas möjlighet att kunna genomföra. Därför kontaktades istället en makeup artist via hennes Instagramkonto som efter förfrågan och information om studien godkände att hennes bilder fick användas i studien. De bilder som ansåg ha mest liknande ansiktsuttryck på före och efter bilderna vid sminkning valdes för att så mycket som möjligt kunna kontrollera eventuella andra effekter.

Att det genomfördes en pilotstudie med två deltagare för att testa enkäten ses även det som en styrka som också bidrar till studiens validitet eftersom det då kontrollerades om det eventuellt kunde vara något som var oklart med enkätens samt att det kunde uppskattas hur långt tid det kunde ta att svara på enkäten. Genom att använda bilder på två olika yngre kvinnor och två olika äldre kvinnor kan också ses som en styrka eftersom det blir en varians av bilder och det i sig ökar generaliserbarheten. Dock så resulterade det i en trevägsinteraktion när deltagarna bedömde kvinnans ålder då en av de två yngre kvinnorna såg yngre ut med smink än utan medan den andra yngre kvinnan så äldre ut med smink än utan. Trevägsinteraktionen kan dock samtidigt ses som en styrka eftersom det eventuellt förebyggde en felaktig tolkning om att det fanns en generell tendens i skattning av ålder som inte är kopplad till andra aspekter, som exempelvis individuella skillnader.

Att inte informera deltagarna om studiens fulla syfte innan de svarade på enkäten kan ses som en styrka då tanken var att svaren inte skulle påverkas av vetskapen av vad som var studiens syfte. Samtidigt kan det även ses som en svaghet då deltagarna eventuellt kan ha sett andra deltagares enkät i samband med att de svarade på enkäten, eftersom de i vissa fall satt nära varandra och kunde då se att de inte hade samma bilder på enkäterna vilket kan ha bidragit till att svaren på enkäterna påverkades då de möjligtvis kan ha genomskådat syftet med studien. Detta hade kunnat kontrolleras på ett bättre sätt i en mer experimentell situation.

Könsfördelningen mellan män och kvinnor var väldigt ojämn i datainsamlingen, möjligtvis kunde resultatet blivit annorlunda om fler män deltagit i studien. Dock var inte deltagarkön något som togs hänsyn till i analysen av det insamlade materialet mer än att göra en beskrivning av deltagarna. Åldersspannet på deltagarna var också brett, om man hade haft en mer specifik målgrupp att rikta in sig på skulle resultatet möjligtvis också blivit annorlunda. Men då detta var en studie med syfte att mäta den allmänna uppfattningen, var detta inget som togs i beaktande. Att enkäterna delades ut på olika ställen och även till personer i författarnas bekantskapskrets anses inte spela någon roll då samtliga deltagare fick samma information innan och efter deltagandet.

Vissa påståenden/egenskaper i enkäten verkade vara svårare för några deltagare att förstå eller svårare att bedöma någon annan utifrån, då det förekom interna bortfall då några deltagare hoppat över eller möjligtvis missat att skatta vissa egenskaper. Bortfallen ersattes med aktuellt medelvärde. Det var återkommande egenskaper som saknade svar och därför kan det antas att dessa var egenskaper som svårare att antingen förstå, eller skatta, detta kan ses begränsa studiens validitet. Generalisering av resultatet bör inte ske utanför de kontext som studien utfördes då det fanns en del samvarierande variabler som kan tänkas ha påverkat resultatet.

Slutsats

I föreliggande studie fanns en förutsägelse om att smink påverkade hur en kvinna kan bli bedömd utifrån big five samt kvinnliga stereotypsegenskaper. Denna studie ger inte stöd till förutsägelsen och det är kanske också det som studien har bidragit med. Smink har eventuellt inte någon betydande roll när man bedömer en kvinnas egenskaper även om nollhypotesen inte kan bevisas genom denna studie.

En annan förutsägelse fanns också om att ålder skulle påverka hur en kvinna blir bedömd vilket dock delvis får stöd då det fanns ett fåtal signifikanta huvudeffekter i studien med avseende på ålder. Åldern spelar alltså en större roll än smink när en annan kvinnas personlighet bedöms när en deltagare endast får skatta egenskaper utifrån en bild. Studien kan anses bidra med att en kvinna kan se ut att ha olika ålder beroende på om den har smink eller inte. Det behöver inte alltid vara så att exempelvis en yngre kvinna ser äldre ut med smink. Detta är något som framtida forskare kan ha i åtanke vid liknande studier. Flertalet tidigare studier har även jämfört hur väl skattningen av en annan person stämmer överens med den personens egen skattning samt andra deltagares skattningar och funnit att skattningarna har överensstämmt vilket dock inte denna studie har fokuserat på, men som skulle kunnat vara en annan aspekt att undersöka i framtida studier. En framtida studie skulle även förslagsvis kunna ha fler manliga deltagare för att se om det gör någon skillnad på resultatet och även använda sig av mer identiska bilder för att minimera risken att det skulle vara något som påverkar resultatet. Även att ett annat mätinstrument används där deltagaren kanske skattar egenskaper som är lättare att bedöma genom yttre attribut. En undersökning om andra slags skillnader i yttre attribut skulle kunna vara ett förslag till framtida forskning. Vidare undersökningar skulle även kunna genomföras för att ta reda på om det finns något annat som kan påverka hur man bedömer en och samma persons personlighet.

Referenser

- Albright, L., Kenny, D. A., & Malloy, T. E. (1988). Consensus in personality judgments at zero acquaintance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55, 387–395. doi:10.1037/0022-3514.55.3.387
- Balsis, S., Cooper, L. D., & Oltmanns, T. F. (2015). Are informant reports of personality more internally consistent than self reports of personality? *Assessment*, 22, 399–404. doi:10.1177/1073191114556100
- Borkenau, P., & Liebler, A. (1993). Convergence of stranger ratings of personality and intelligence with self-ratings, partner ratings, and measured intelligence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65, 546–553. doi:10.1037/0022-3514.65.3.546
- Connelly, B. S., & Hülshager, U. R. (2012). A narrower scope or a clearer lens for personality? Examining sources of observers' advantages over self-reports for predicting performance. *Journal of Personality*, 80, 603–631. doi:10.1111/j.1467-6494.2011.00744.x
- Eagly, A. H., & Wood, W. (2012). Social role theory. In P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of theories of social psychology*, Vol. 2. (pp. 458–476). Thousand Oaks, CA: Sage Publications Ltd. doi:10.4135/9781446249222.n49
- Forsythe, S., Drake, M. F., & Cox, C. E. (1985). Influence of applicant's dress on interviewer's selection decisions. *Journal of Applied Psychology*, 70, 374–378. doi:10.1037/0021-9010.70.2.374

- Gilbert, D. T., & Hixon, J. G. (1991). The trouble of thinking: Activation and application of stereotypic beliefs. *Journal of Personality and Social Psychology*, *60*, 509–517. doi: 10.1037/0022-3514.60.4.509
- Gillath, O., Bahns, A. J., Ge, F., & Crandall, C. S. (2012). Shoes as a source of first impressions. *Journal of Research in Personality*, *46*, 423–430. doi:10.1016/j.jrp.2012.04.003
- Goldberg, L. R. (1990). An alternative “description of personality”: The Big-Five factor structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, *59*, 1216–1229. doi:10.1037/0022-3514.59.6.1216
- Goldman, W., & Lewis, P. (1977). Beautiful is good: Evidence that the physically attractive are more socially skillful. *Journal of Experimental Social Psychology*, *13*, 125–130. doi:10.1016/S0022-1031(77)80005-X
- Gosling, S. D., Ko, S. J., Mannarelli, T., & Morris, M. E. (2002). A room with a cue: Personality judgments based on offices and bedrooms. *Journal of Personality and Social Psychology*, *82*, 379–398. doi:10.1037/0022-3514.82.3.379
- Hochwalder, J. (2006). A psychometric assessment of Swedish translation of Shafer’s personality scale. *Scandinavian Journal of Psychology*, *47*, 523-530.
- Jones, A. L., Porcheron, A., & Russell, R. (2018). Makeup changes the apparent size of facial features. *Psychology of Aesthetics, Creativity & the Arts*, *12*, 359–368. Doi:10.1037/aca0000152
- Konig, C. J., Thommen, L. A. S., Wittwer, A., & Kleinmann, M. (2017). Are observer ratings of applicants’ personality also faked? Yes, but less than self-reports. *International Journal of Selection and Assessment*, *25*, 183–192. doi:10.1111/ijsa.12171
- Mast, M. S., & Hall, J. A. (2004). Who is the boss and who is not? Accuracy of judging Status. *Journal of Nonverbal Behavior*, *28*, 145–165. doi:10.1023/B:JONB.0000039647.94190.21
- Richetin, J., Croizet, J.-C., & Huguet, P. (2004). Facial make-up elicits positive attitudes at the implicit level: Evidence from the implicit association test. *Current Research in Social Psychology*, *9*. Retrieved from <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=psych&AN=2004-17716-001&site=ehost-live&scope=site>
- Russell, R., Batres, C., Courreges, S., Kaminski, G., Soppelsa, F., Morizot, F., & Porcheron, A. (2019). Differential effects of makeup on perceived age. *British Journal of Psychology*, *110*, 87–100. doi:10.1111/bjop.12337
- Snyder, M., Tanke, E. D., & Berscheid, E. (1977). Social perception and interpersonal behavior: On the self-fulfilling nature of social stereotypes. *Journal of Personality and Social Psychology*, *35*(9), 656–666. doi:10.1037/0022-3514.35.9.656
- Vetenskapsradet. (2017). *God forskningsred.* Stockholm: Vetenskapsradet
- Watson, D. (1989). Strangers’ ratings of the five robust personality factors: Evidence of a surprising convergence with self-report. *Journal of Personality and Social Psychology*, *57*, 120–128. doi:10.1037/0022-3514.57.1.120
- Zarieczna, N., von Hecker, U., Proulx, T., & Haddock, G. (2019, November 7). Powerful men on top: Stereotypes interact with metaphors in social categorizations. *Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance*. Advance online publication. doi:10.1037/xhp0000699